

Ateliergesprekken

Ateliergesprek 25 november: Nieuwe concepten in landschapsontwikkeling

Op 25 november stond het thema 'Nieuwe concepten in landschapsontwikkeling' centraal in het Ateliergesprek, dat plaatsvond bij de Dienst Landelijk Gebied (DLG) in Zwolle. Voor een goedgevulde zaal sprak Jaap Starckenburg, directeur van Stichting IJssellandschap over de Natuurderij, een concept voor ontwikkeling en beheer van natuur in de uiterwaarden met melkvee. Wouter Verbeek van DLG pleitte in zijn presentatie voor het benutten van de biomassa die vrijkomt bij het beheer van de IJsseluiterwaarden voor het opwekken van duurzame energie.

Jaap Starckenburg start zijn verhaal met een duik in de geschiedenis. Daarbij komt onder meer de vroegere relatie tussen stad en platteland aan de orde. Vervolgens gaat hij in op verschillende plannen en visies die gemaakt zijn voor het gebied rondom de IJssel bij Deventer, zoals de Planologische Kernbeslissing en Ruimte voor de Rivier (2005/2006). Aan 1100 Deventenaren is gevraagd hoe zij denken over het beheer van de uiterwaarden. Er bleek behoefte te bestaan aan 'struinnatuur' en boeren en koeien. De uitkomsten van het onderzoek waren aanleiding om op zoek te gaan naar een model waarin de mens de natuur 'meehelpt'. Na inspirerende bezoeken aan landgoederen gelegen aan de Franse Loire en de Duitse Elbe, werd het concept van de Natuurderij Keizersrande geboren. Op de overgang tussen hoge en lage uiterwaarden, zal op een terp een boerderij geplaatst worden, die in het gebied een combinatie van natuur, waterbeheer, biologische landbouw, en recreatie mogelijk maakt. Het is de bedoeling dat de Natuurderij een volledig zelfvoorzienend bedrijf wordt. Boerin Annette Harberink gaat de landbouwgronden in de uiterwaarden omvormen tot een combinatie van hooilanden en grasweides met een rijke flora en fauna. In de lage uiterwaarden grazen straks de roodwitte MRIJ koeien, befaamd om hun melk én vlees. Op de akkers in de hoge uiterwaarden wordt haver en gerst verbouwd, het voer voor het vee. De mest komt uit de toekomstige potstal, afkomstig van de eigen koeien. Het is de bedoeling dat de Natuurderij straks een voorbeeldfunctie krijgt, waarbij aangetoond wordt dat landbouw en natuurbeheer samen kunnen gaan.

Wouter Verbeek vraagt zich in zijn presentatie getiteld 'Energie, landschap en inrichting' af hoe je biomassa kunt verwaarden. Hoe kun je biomassa die vrijkomt bij het beheer van de IJsseluitewaarden benutten voor het opwekken van duurzame energie? Biomassa is het drooggewicht van organismen of delen ervan, in het kader van deze presentatie gaat het voornamelijk over dood plantmateriaal. Hoe kun je biomassa als groene grondstof inzetten en het aanbieden aan de markt? Een van Wouters conclusies is, dat om de biomassa optimaal te kunnen benutten, je goed moet nadenken over de inrichting van het landschap. Het is dus eigenlijk een inrichtingsvraagstuk. Allereerst moet je nadenken over de cycli van de natuur zelf. Vragen die daarbij opkomen zijn: Wanneer kun je oogsten? Hoe kun je aanvoer en afvoer op elkaar afstemmen? Momenteel denkt men na over het laten groeien van bepaald gras langs de wegbermen. Onderwerpen als onderhoud en beheer spelen een belangrijke rol. Hoe bereikbaar is bijvoorbeeld een spoorloot? Kun je er gemakkelijk met een tractor bij komen? Efficiënt denken levert winst op!

Opslag en transport over water blijkt goedkoper te zijn dan vervoer over de weg. Langs rivieren is veel leegstand; er zijn oude steenfabrieken en havenhoofden die een rol zouden kunnen spelen in de opslag. Er zijn veel kansen. Papierfabrieken blijken op zoek te zijn naar nieuwe grondstoffen. Gras zou hier een oplossing voor kunnen bieden. Men is op zoek naar zekerheden, bijvoorbeeld over de aanvoer. Wouter pleit tot slot dan ook voor het oprichten van een Unie. Hij zou groene grondstof graag gecertificeerd willen zien.